



ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁਗ ਵਿਚ  
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਥਾਨ

ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਪਰਿਚੈ



# ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ

ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ  
ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ  
ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ



# ਇਤਿਹਾਸ...

ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀਆਂ  
ਉਹ ਆਖਰ ਨੂੰ ਮਰ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ!

ਅਤੇ

ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਗੁਆ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ  
ਉਹ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ!!



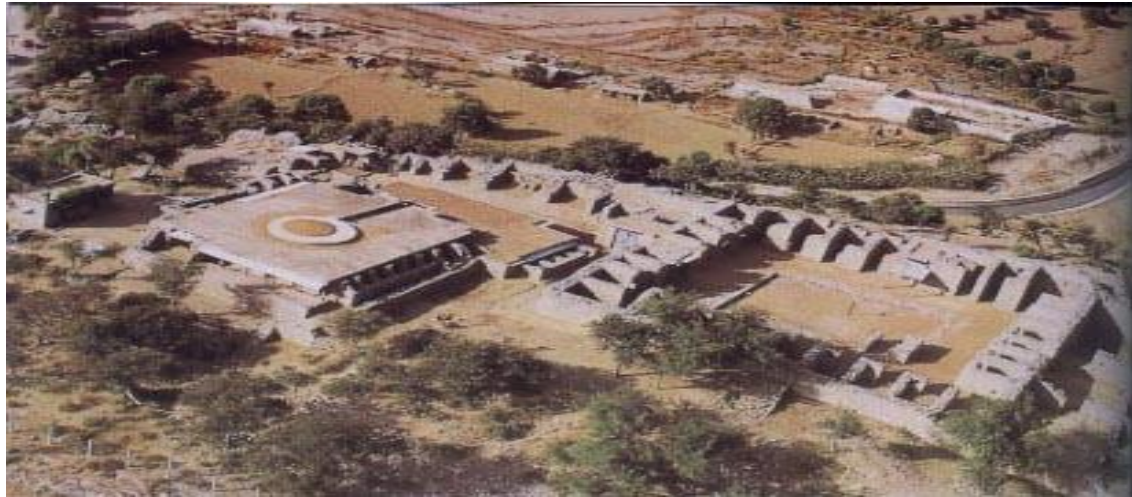
# ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪਰੰਪਰਾ

ਜਰਮਨ ਫਿਲਾਸਫਰ ਮੈਕਸ ਮੂਲਰ (1823-1900 ਈ:) ਅਨੁਸਾਰ:

“ਤਰਕਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਕੌਮਾਂ – ਹਿੰਦੂ(ਸਤਾਨੀ) ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ - ਦੁਆਰਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ (ਈਜਾਦ) ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।”



# ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪਰੰਪਰਾ



ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੰਜਾਬ (400 ਈ: ਪੂ: - 600 ਈ:)



ਨਾਲੰਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬਿਹਾਰ  
(500-1200 ਈ:)

# ਇਤਿਹਾਸ...



ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਫਾਰਸੀ



ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਉਰਦੂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

# ਲਾਰਡ ਮੈਕਾਲੇ



- ਸੰਨ 1835 ਵਿਚ ਲਾਰਡ ਮੈਕਾਲੇ ਪਬਲਿਕ ਇਨਸਟਰਕਸ਼ਨ (Public Instruction) ਬਾਰੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੀ।
- ਮੈਕਾਲੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਦੇਸੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਸੀ।



## ਮੈਕਾਲੇ – “ਸਮ੍ਰਿਤੀ”

“ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਵਸੀਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਜਮਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕੇ - ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਜੋ ਰੰਗ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹੋਣ ਪਰ ਸੁਆਦਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਪੱਖੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼”



# ਲਾਰਡ ਮੈਕਾਲੇ

- ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ "ਯੂਰਪ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ੈਲਫ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰੈਪਰੇਟਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।"
- "ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਮਝ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ"।

# ਮੈਕਾਲੇ – “ਸਮ੍ਰਿਤੀ” ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਮੈਕਾਲੇ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ

- ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਵੀ ਜਮਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ (ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ) – Indian Elite,
- ਰੰਗ ਅਤੇ ਨਸਲ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਨਕਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼,
- ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਤੇ ਇਸ ਜਮਾਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ,
- ਉੱਚ-ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਸਕੂਲ/ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲੇ,
- ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ,
- ਉੱਚੇ-ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ।

ਨਤੀਜਾ ?



**OFFICIAL**

## **Excuse List**

To save time give your excuse  
by number

1. That's not my job
2. I thought someone else was doing it
3. That's the way it has always been done
4. I have been far too busy
5. It was the computer
6. I said it would happen
7. Nobody told me
8. I couldn't find it
9. I left it at home
10. I thought you knew already
11. I was on holiday
12. I thought it was finished

## • ਸਰਕਾਰੀ ਬਹਾਨਾ ਸੂਚੀ

- ਬਹਾਨਾ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਣ 'ਚ ਸਮਾਂ ਜਾਇਆ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਿਰਫ ਨੰਬਰ ਹੀ ਬੋਲੋ

1. ਇਹ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ
2. ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
3. ਸਦਾ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ
4. ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਰੁਝੇਵੇਂ ਨੇ
5. ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਕਸੂਰ ਆ
6. ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋ ਜਾਓ
7. ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ
8. ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ
9. ਮੈਂ ਘਰ ਰਹਿ ਗਿਆ
10. ਸੋਚਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣੂ ਹੋ
11. ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਤੇ ਸੀ
12. ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ





ਇੰਜ ਤਾਇਨਾਤ!

- ਹਰ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਤੋਂ .....



- ਕਿਸੇ ਤੀ ਆਨੇ ਬਹਾਨੇ ਬਸ ਇਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਓ





- ਕਿਸੇ ਤੀ ਆਨੇ ਬਹਾਨੇ ਬਸ ਇਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਓ

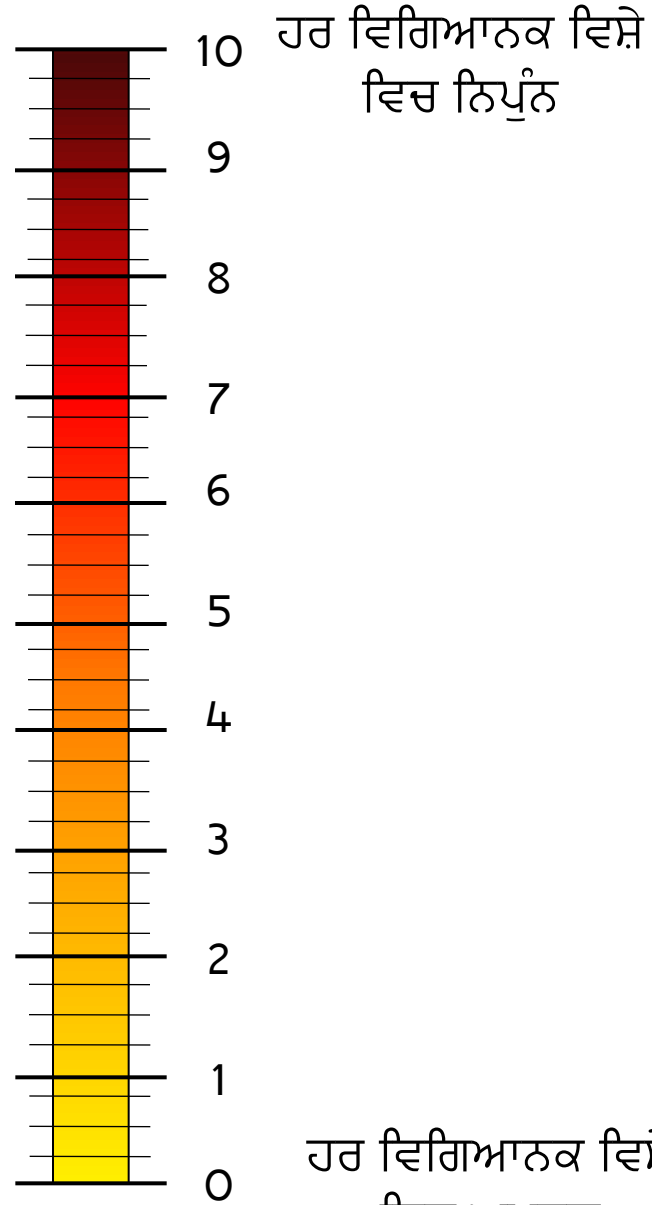
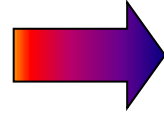


ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਤੇ ਪਈ ਰੋਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ?

# ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਥਾਨ



# ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਥਾਨ



# ਸਾਡਾ ਮਨੋਰਥ

- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਚੇਤਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ,
- ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਇਸ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ “ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ”,
- ਇਕ ਠੋਸ “ਦਬਾ-ਪਾਉ ਗੁਟ” ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ,
- ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ,
- ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਨਾ

# ਅੱਜ ਦੀ ਲੋੜ

ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ (Thesaurus?)

Keyboard Layout

Fonts

Content in Panjabi at least upto 8<sup>th</sup> Class



# ਅੱਜ ਦੀ ਲੋੜ

Contact :-

Rajinder Singh

rs247@ymail.com

Tel. +44 (0)795 442 8542

